

Honore de Balzac

Otac Goriot

Pripremila: Marta Lončarević

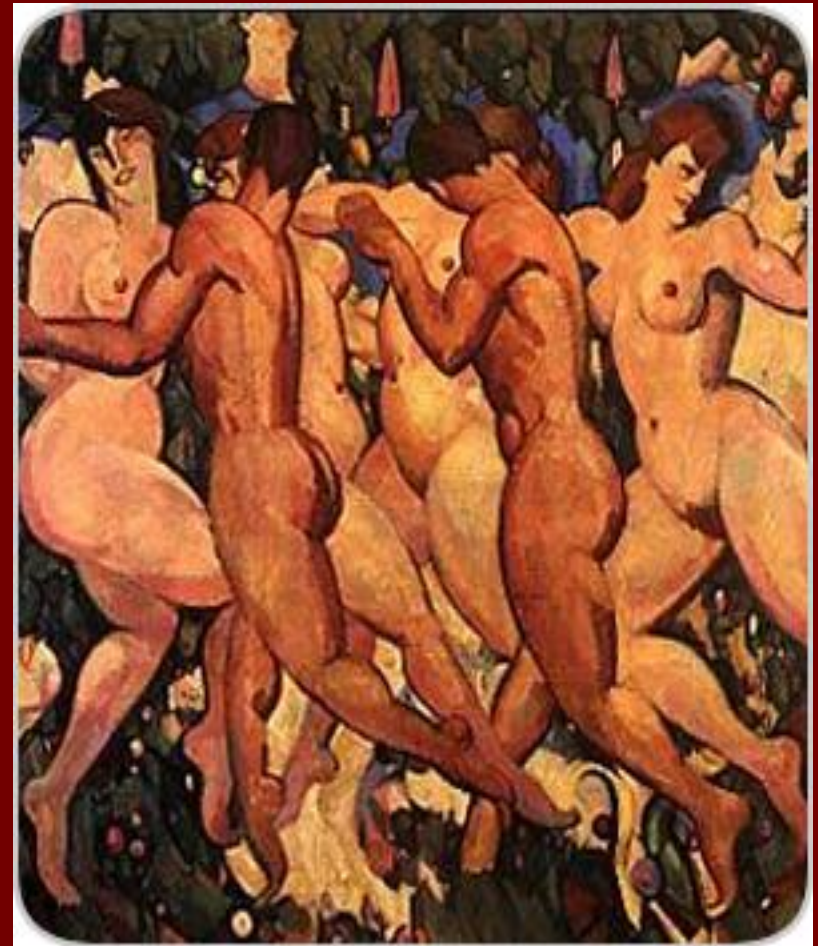
- **Može li se posve realno prikazati svijet pomoću jezika?**
- **Koliko bi vam riječi trebalo da posve realno i nedvosmisleno opišete učionicu i zbivanja u njoj?**
- **Pokušaj objasniti riječ tipičan?**
- **Ako opisujemo jednog čovjeka, je li važniji njegov vanjski izgled ili unutarnje osobine?**

- **Balzac u pansionu “Vauquer” smješta tipične predstavnike različitih društvenih slojeva. Na jednom se mjestu nalazi gotovo čitav Pariz = načelo tipičnosti!**

Realizam

Realizam u književnosti – početak

19. st.

Filozofija na kojoj počiva realizam:

racionalizam=razum drži temeljem ljudskog djelovanja

Napredak prirodnih znanosti i tehnike stvorio je u ljudima osjećaj povjerenja u znanost.

Značajni događaji: probijanje Sueskog kanala, pojava prvih električnih strojeva, Darwinova teorija o porijeklu vrsta

Znanstveni pristup svijetu postao je uzor svakoj ljudskoj djelatnosti

Koristeći se načelima prirodnih znanosti (teza, eksperiment, objektivno promatranje, dokazivanje) DRUŠTVENE ZNANOSTI nastoje otkriti načela ljudskog ponašanja.

Tako se po uzoru na prirodne znanosti razvijaju sociologija, psihologija, znanstvena povijest i druge društvene znanosti koje žele pomoći pri rješavanju temeljnih ljudskih problema tog vremena: siromaštvo, seobe ljudi u gradove, stvaranje sirotinjskih radničkih predgrađa

Temeljni problemi tog vremena:

- *Siromaštvo izazvano povećanjem nataliteta na selu*
- *Seobe tih ljudi u gradove*
- *Stvaranje sirotinjskih radničkih predgrađa*
- *Rad po 14 sati dnevno za mizernu nadnicu*
- *Česte pobune i revolucije*

Realizam u književnosti

- *Nastaje iz težnje pisaca da romani, zbog svoje popularnosti, pokušaju izvršiti utjecaj na društvo i pojedinca*
- *Kroz roman je moguće prikazati određeni društveni problem, problem pojedinca te navesti ljude na put prema rješenju tog problema.*
- *Zato je književnost krenula u opisivanje stvarnosti, kakva god ona bila*
- *Jedini estetski kriterij realizma: istinitost*

- *Romantizam: okrenut unutarnjem ljudskom svijetu, intimnosti vlastitih osjećaja*
- *Realizam: bavi se stvarima koje čovjeka okružuju, odnosno odrazom koji te stvari ostavljaju na ljudskom duhu*

Prostorne i vremenske odrednice realizma

- *Pojavio se 30-tih godina 19. st. U Francuskoj*
- *Stendhal, Balzac, Flaubert, Zola, Maupassant (naturalizam).*

Načela i osobitosti realizma

■ Načelo kritičnosti

Realizam ima smisla samo ako služi kao kritika društvenih problema, ako upozorava na njih i nudi rješenja (problem siromaštva, institucije braka, pravednijih društvenih odnosa...)

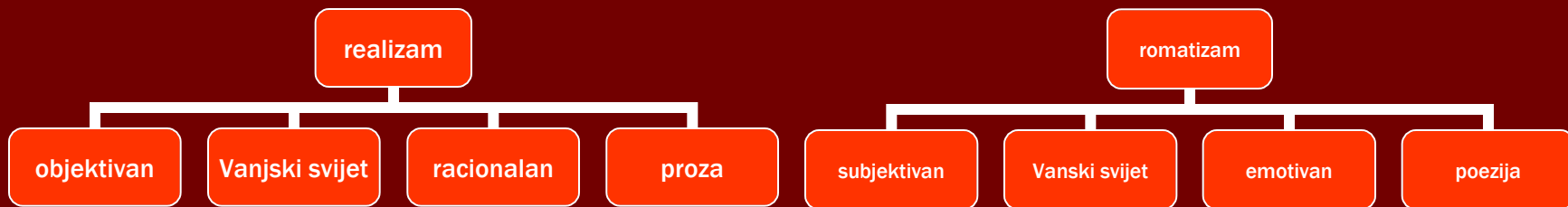
■ Načelo tipičnosti

opisivanje tipičnih likova, skupina i mjesta: tipičan lik ima sve osobine koje imaju i ostali predstavnici njegove skupine (tipični građanin, tipični seljak, tipični student...)

Opisavši jedan lik, opisala se cijela skupina kojoj taj lik pripada

■ Načelo objektivnosti

Biti objektivan znači vidjeti svijet kakav on doista jest, a ne onakvim kakvim se nama čini. Stoga valja odstraniti emotivni pristup. Zato pisci nastoje ne biti subjektivni – zato se u romanima pojavljuje tzv. pouzdana pripovjedač=opisuje svijet kojeg promatra u 3. licu, koji ne pokazuje svoje emocije

Honore de Balzac

1799. – 1850.

- Jedan od prvih profesionalnih pisaca – zarađuje samo pišući
- Rođen u sredini (trgovačka građanska sredina) i u vremenu u kojem novac jedino mjerilo uspjeha i u kojem je sve na prodaju: ljubav, brak, poštenje, moć i slava
- U 1. fazi piše komercijalna djela isključivo zbog zarade
- U 2. fazi napisao je golem opus kojeg naziva **“Ljudskom komedijom”**

Ljudska komedija

1829. - 1842

- **Novac=jedini moderni Bog kojemu vjerujemo**
- **Rad=presudan za uspjeh jer ništa nije poklonjeno**
- **Uspjeh je jedino mjerilo sposobnosti, a novac jedino mjerilo uspjeha**
- **U borbi za život sva su sredstva dopuštena**
- **Nakon industrijske revolucije težnja za uspjehom po svaku cijenu je raširena pojava i svugdje vlada pravo jačeg.**
- **U životu se, kao i za kartaškim stolom, ne raspravlja o pravilima igre nego njih treba jednostavno prihvatiti kao takva**

- Naziv “Ljudska komedija” dolazi od usporedbe s Danteovom “Božanstvenom komedijom”: Dante je opisao “onaj”, božanski svijet; Balzac je opisao “ovaj”, ljudski svijet.

I on je, poput Dantea, podijelio svoje djelo na tri dijela:

- Studije običaja (društvenog života)

-prizori iz privatnog života

-prizori iz pariškog života

-prozori iz pokrajinskog života

Prozori iz političkog života ...

- Analitičke studije

- Filozofske studije

Ukupno je napisao oko 90 romana

Otac Goriot

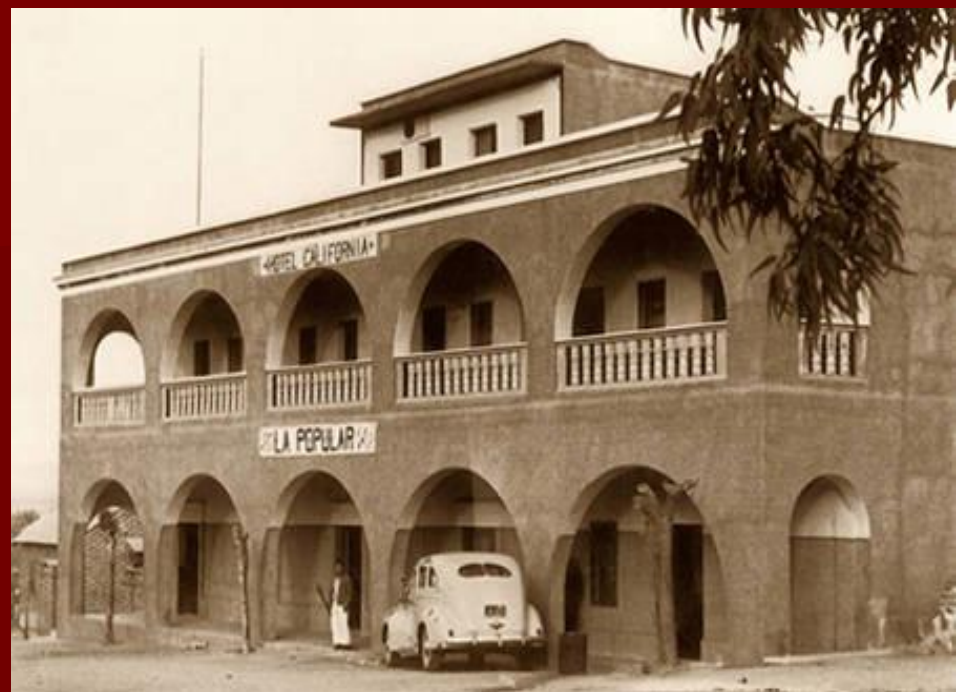
- ***“Otac Goriot” je najpoznatiji i najčitaniji Balzacov roman***
- ***Otegotna okolnost romana: obvezatna je školska lektira***
- ***Napisan je godine 1834.***
- ***Balzac ga je napisao kada je imao 35 godina, za 40 dana tijekom kojih, kažu, Balzac nije spavao više od 80 sati***
- ***Tih godina je roman prezrena književna vrsta, smatra ga se nedostojnim visoke književnosti (za razliku od pjesništva ili tragedije); o romanu se govorio kao o “kvaritelju mladeži” i to ponajprije stoga što nosi ideje liberalizma te sučeljavanja aristokratskog i građanskog svjetonazora***

- <http://www.youtube.com/watch?v=xpAcpxdc4rk&feature=related>

- *Balzac je u romanu opisao suvremeno društvo*
- *Sveprisutni, sveznajući pripovjedač*
- *Karakterizacija likova: socijalna, psihološka, vanjski izgled*
- *Lik je uvijek ovisan o sredini iz koje dolazi*
- *Roman započinje opisom učmalog, smrdljivog pansiona Vauquer u kojem se nalaze gotovo svi glavni likovi, pokretači radnje u djelu*
- *U pansionu se utapaju sve sudbine glavnih likova; na neki su način svi izjednačeni u njemu*
- *U tom pansionu ništa nije onako kako se čini...*

... ..

- **Pansion**
Vauquer=anonimno utočište za ljudske naplavine//idilični dvorac
- **Goriot=nastrani starac//siroti iznevjereni otac**
- **Vautrin=pravi gospodin//zlikovac**
- **Rastignac=studentić iz provincije//sudionik noćnog pariškog života**
- **Gđa Vauquer=čestita žena//bivša prostitutka**

Razlika između suštine i privida

■ ***Suprotnosti svake vrste nalaze se u međusobnom dodiru, često su u međusobnim sukobima:***

■ ***Starost i mladost, roditelji i djeca, provincija i velegrad, bogati i siromašni, istina i laž, prošlost i sadašnjost***

■ **Pansion odiše prljavošću i neopisivim vonjem**

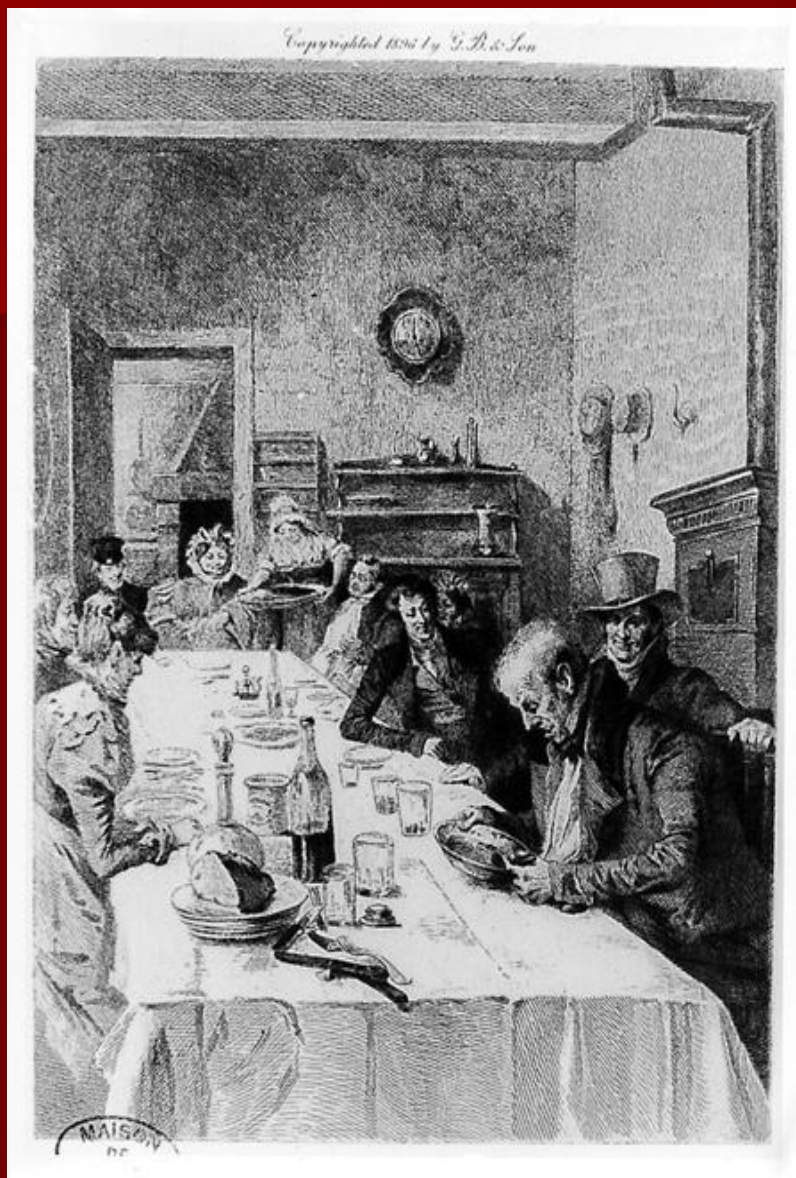

Likovi

Eugene de Rastignac
*simbol ambicije i želje za
uspjehom*

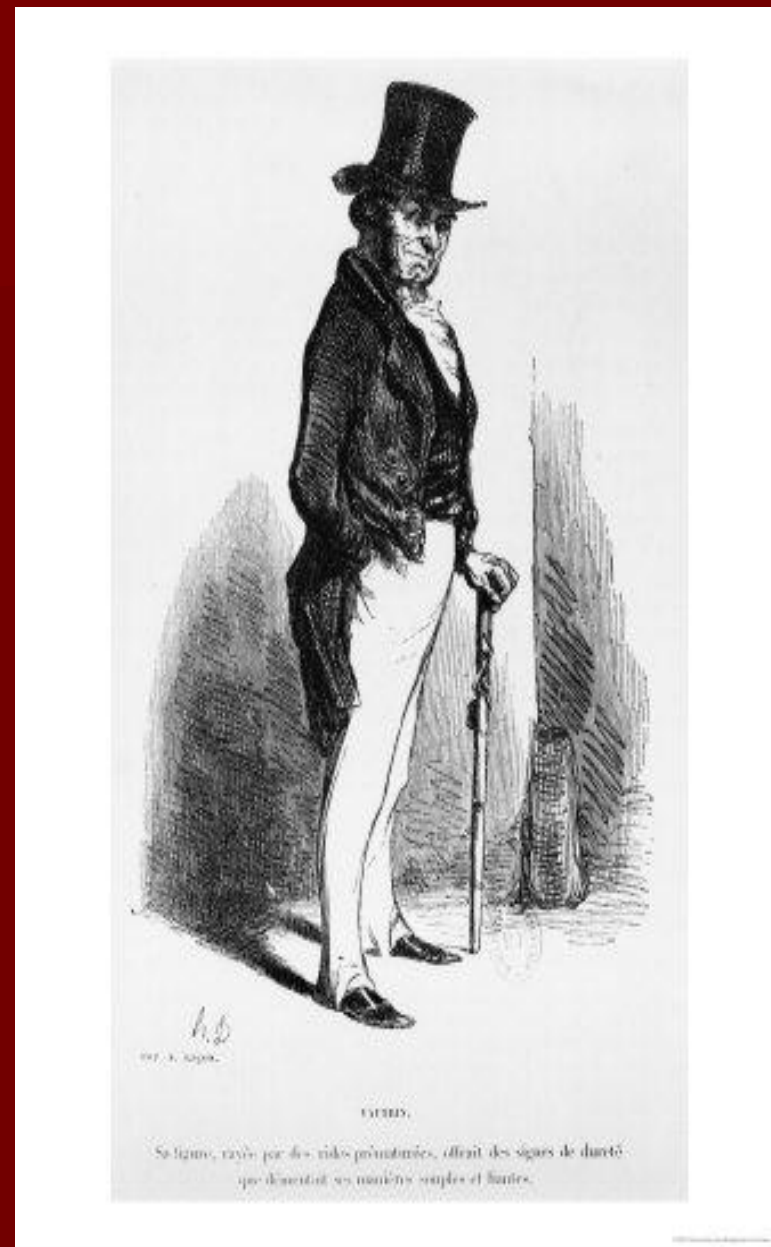
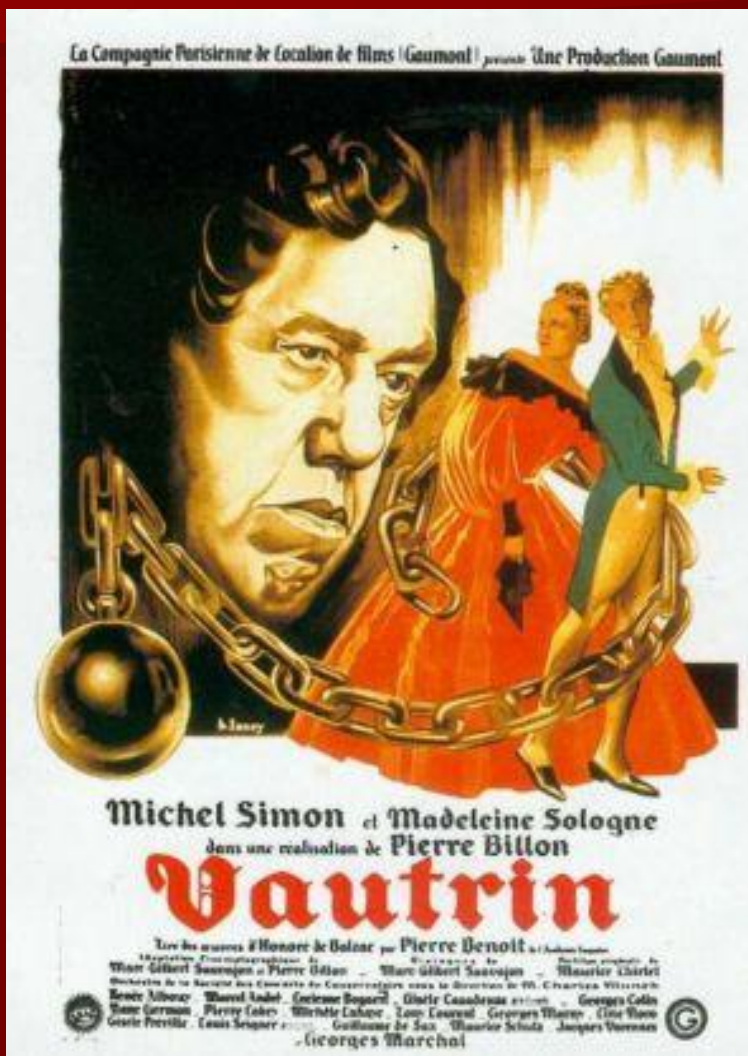
- ***Jedan od rijetkih Balzacovih likova koji je u životu uspio bez da je prodao dušu***
  - ***Iako je željan uspjeha ne pristaje na tradicionalne načine uspjeha putem:***
    - ***Braka s bogatašicom***
    - ***Paktom sa zlikovcima***
- Rastignac povezuje tri različite društvene klase:**
- ***siromasi, aristokracija i građanstvo***

- **Rastignac pomiruje suprotnosti pariškog društva onoga vremena**
- **Utjelovljenje je društvenog uspjeha bez moralnog srozavanja**
- **“Čeznuti za veličinom ili bogatstvom ne znači li oprijedijeliti se za to da lažeš, da se klanjaš, da puziš, laskaš i glumiš?”**

Vautrin

simbol revolta protiv
postojećeg društva

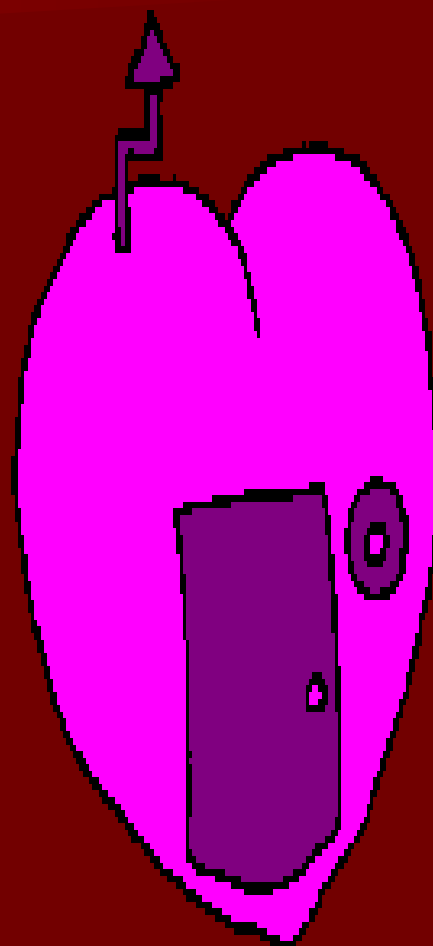
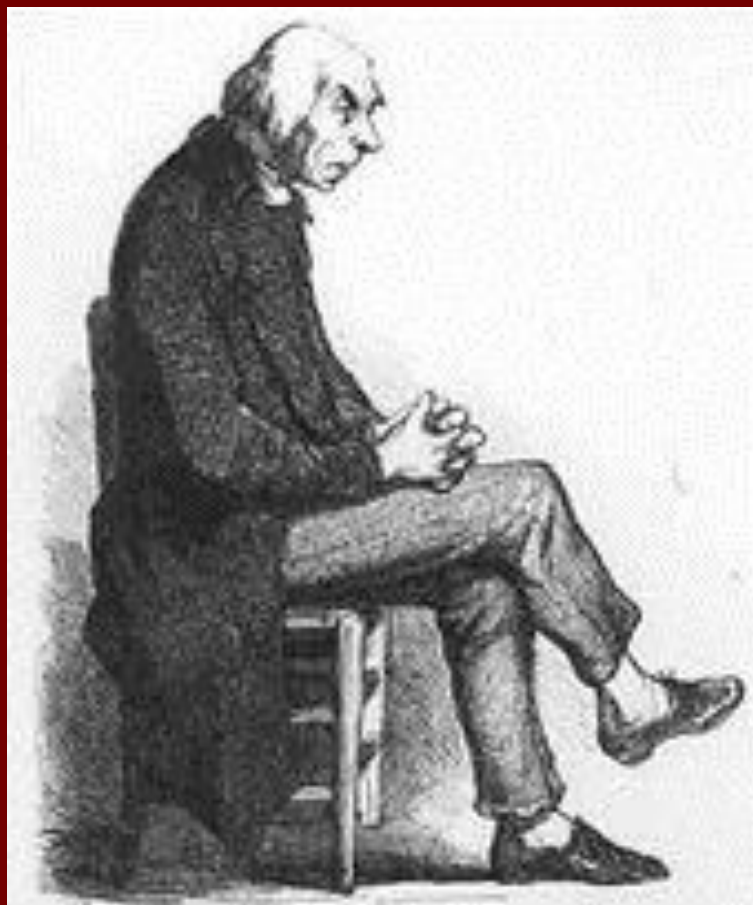
- **Vautrin je bivši šef pariških kriminalaca**
- **Kroz njegov se lik daje opis društva i Parižana, licemjerje i pokvarenost, te moralnu izopačenost ondašnjeg društva. Po njegovim je mjerilima Pariz najobičnija kaljuža: "Oni koji se u njemu kaljaju kolima poštenu su ljudi, oni koji se kaljaju pješice, lopovi su. Oni koji u njemu ukradu sitnicu smatraju se za neobične rijetkosti, oni koji krađu milijune označeni su kao ljudi puni vrlina".**

- **"...nema drugog izbora osim ovog: ili glupa pokora ili pobuna ... Uspjeti! Uspjeti po svaku cijenu!**

... ovo vam je istina o životu. Nije on ništa bolji od kuhinje, i on smrdi kao i ona, i tko hoće kuhati, mora uprljati ruke; treba samo upamtiti da ih poslije valja dobro oprati. U tome je sav moral našeg vremena...

Tajna velikih bogatstava kojima se ne zna porijeklo leži u zaboravljenoj zločinu jer je propisno počinjen

**Goriot: vječni otac, Krist
očinstva – simbol očinstva**

- **bivši tvorničar tjestenine, bogat i sretan; stanovnik pansiona Vanquer. Gotovo do ludila voli svoje kćeri, i ništa ne može potisnuti njegovu ljubav prema njima. Očeva ljubav prema kćerima postaje prava ovisnost, on kupuje ljubav svojih kćeri novcem i skupim poklonima još od njihova djetinjstva pa one zato postaju razmažene, pohlepne i bezosjećajne, a on to u svojoj slijepoj ljubavi ne vidi.**
- **Kazna mu je usamljenost i odbačenost koja doživljava vrhunac u trenucima umiranja. Goriot je sam, njegove kćeri ne mogu, odnosno ne žele doći i njemu se na trenutak javlja spoznaja o njihovoj bezosjećajnosti, ali umire u iluziji da ga vole, da su lijepe, dobre, ali nesretne, a za njihovu nesreću okrivljuje muževe.**

Fabula

1. otac Goriot i njegovo propadanje u društvu

2. Rastignac i njegov uspon u društvu

3. Vautrin i njegovi poslovi

- **“Do tada je vidio tri glavna izražaja ljudskog društva: Poslušnost, Borbu i Pobunu; Obitelj, Visoko društvo i Vautrina.**

Poslušnost je neugodna, Pobuna nemoguća, a Borba dvojbeni

- **Na izlasku iz pansiona dva su društvena života:**

1. **Krug aristokracije**
2. **Krug novčara**

= jednako bezdušni i pohlepni